

6. Сучасні проблеми обліку: монографія / За ред. докт. екон. наук, проф. М. С. Пушкаря. — Тернопіль : ТНЕУ, 2010. — 268 с.
7. Соколов Я. В. Гудвил: «новая» категория бухгалтерского учета / Я. В. Соколов, М. Л. Пятов // Бухгалтерский учет. — 1997. — № 2. — С. 46—50.
8. Мороз Ю. Ю. Об'єкти моніторингу комерційних активів як складової економічного потенціалу підприємства [Текст] / Ю. Мороз // Міжнародний збірник наукових праць / Житомирський державний технологічний університет. — 2010. — Вип. 2(17). — С. 225—231.
9. Макконнелл К. Р. Экономикс: В 2 т. / К. Р. Макконнелл, С. А. Брю; пер. с англ.; Т. 1. — Баку: Азербайджан, 1992. — 399 с.
10. Организация и методы оценки предприятия (бизнеса): Учебник / Под ред. В. И. Кошкина. — М.: ЭКМОС, 2002. — 944 с.
11. Кантаєва О. В. Питання розвитку теорії та практики обліку і аналізу інноваційної діяльності підприємств [Текст] / О. В. Кантаєва // Бухгалтерський облік та аудит. — 2009. — № 4. — С. 25—31.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (із змінами), затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO8.aspx>
13. Уманців Г. Методологічні засади обліку торговельних марок [Текст] / Г. Уманців // Бухгалтерський облік і аудит. — 2009. — № 6. — С. 3—10.
14. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні аспекти обліку нематеріальних активів / Н. М. Ткаченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. — 2010. — № 36. — С. 89—93.
15. Ізмайлов Я. О. Облік незавершених капітальних інвестицій в нематеріальні активи за П(С)БО та МСФЗ / Я. О. Ізмайлов // Управління розвитком. — 2010. — № 20 (96). — С. 47—48.

Стаття надійшла до редакції 15 травня 2013 р.

УДК 336.71

Ходакевич С. І.,
доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БАНКІВСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті проаналізовано сучасний стан розвитку банківської інфраструктури України з позицій функціонального та інституційного забезпечення. Приведено характеристику та оцінку діяльності основних елементів банківської інфраструктури. Надано оцінку ступеня розвитку банківської інфраструктури.

В статье анализируется современное состояние развития банковской инфраструктуры Украины с позиций функционального и институционального обеспечения. Приводится характеристика и оценка деятельности основных элементов банковской инфраструктуры. Дается оценка степени развития банковской инфраструктуры.

In the article modern development of bank infrastructure of Ukraine status is analysed from positions of the functional and institutional providing. Description over and estimation of activity of basic elements of bank infrastructure are brought. The estimation of degree of development of bank infrastructure is given.

Ключові слова: банківська інфраструктура, банківська діяльність, банківська система, Національний банк України, бюро кредитних історій, колекторські агентства.

Ключевые слова: банковская инфраструктура, банковская деятельность, банковская система, Национальный банк Украины, бюро кредитных историй, коллекторские агентства.

Key words: bank infrastructure, bank activity, banking system, National bank of Ukraine, bureau of credit histories, collection agency.

Постановка проблеми. Розвиток банківського бізнесу залежить не лише від макроекономічних чинників і грошово-кредитної політики, але й від ступеня розвитку банківської інфраструктури. Це витікає з того, що інфраструктура дозволяє банкам оперативнo мати доступ до фінансових ресурсів, інформувати споживачів про нові продукти, підвищити безпеку банківського бізнесу, скоротити витрати виробництва і реалізації банківських послуг і т. д. Однак, відсутність чітко сформованої банківської інфраструктури, адекватного взаємозв'язку і координації між інститутами банківської інфраструктури на макро- і мікрорівні є в сучасних умовах причиною виникнення специфічних функціональних ризиків для кредитних організацій, а, отже, і для усієї банківської системи. Варто відмітити, що особливу затребуваність представляє аналіз інститутів, які працюють і якими необхідно доповнити склад банківської інфраструктури.

Аналіз джерел та публікацій. Дослідженням банківської інфраструктури приділяють увагу вітчизняні і російські учені М. Савлук, А. Дробязко, Н. Бровкіна, Ю. Коваленко, В. Опарін, В. Федосов, О. Котов, О. Курганова та ін. Однак питання розвитку банківської інфраструктури залишається не дослідженим і потребує подальшого опрацювання.

Мета дослідження — визначення та характеристика діяльності основних елементів банківської інфраструктури, оцінка адекватності інститутів банківської інфраструктури розвитку банківської системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, основна функція банків у рамках банківської системи — безпосереднє надання банківських послуг своїм клієнтам. Проте, перш ніж банківська послуга буде безпосередньо спожита клієнтом, її необхідно створити і забезпечити доведення до клієнта. Очевидно, що в сучасній економіці ключова роль у створенні і доведенні банківських послуг до банківської клієнтури належить саме банківській інфраструктурі. Це простежується на усіх етапах розробки і надання банківської послуги: обґрунтування необхідності надання клієнтам нової банківської послуги, створення нової послуги, її просування і безпосереднє надання клієнтам. Зокрема, банківська інфраструктура забезпечує комерційні банки висококваліфікованими фахівцями банківської справи, необхідним устаткуванням, надає комерційну, правову і маркетингову інформацію, доводить банківські послуги до їх споживачів шляхом інструментів просування і т.д.

Велика частина приведених нижче даних не може бути інтерпретована як повна картина стану банківської інфраструктури в Україні. Проте, вона цілком дозволяє судити про рівень розвитку банківської інфраструктури на сучасному етапі розвитку банківської системи України.

Банківська інфраструктура характеризується великим різноманіттям елементів, що входять в неї. Перш ніж перейти до характеристики елементів банківської інфраструктури, відмітимо, що вона має функціональний і інституціональний аспекти. З інституціональних позицій її складають спеціалізовані підприємства і організації (фірми), які орієнтовані виключно на обслуговування комерційних банків, а також неспеціалізовані фірми, які орієнтовані на інші сегменти ринку, але в число споживачів їх товарів і послуг входять і комерційні банки. З функціональних позицій інфраструктура банківського бізнесу може бути охарактеризована відповідно до виділених функціональних елементів, тобто забезпечення виробничої складової банківської діяльності, просування банківських продуктів і послуг, забезпечення безпеки банківської діяльності, науково-методичне та кадрове забезпечення, забезпечення захисту інтересів учасників ринку банківських послуг.

Також треба зазначити, що розвиток банківської інфраструктури тісно пов'язаний з проблемами регулювання банківського сектору. По-перше, частина об'єктів інфраструктури створюється державою для захисту найуразливіших учасників ринку, зниження ризиків у процесі ринкових трансакцій. По-друге, розвиток інфраструктури сприяє формуванню ринкових інститутів. По-третє, у багатьох випадках організації інфраструктури самі є об'єктами державного регулювання, спрямованого, з одного боку, на розвиток і зміцнення ринкових стосунків, а з іншого — на запобігання зловживань і шахрайства.

Можна сказати, що організації (елементи) банківської інфраструктури створюються у відповідності з різними завданнями. Серед них можна виділити:

- організації, що захищають найуразливіших учасників ринку банківських послуг (фонд страхування вкладів, Всеукраїнська громадська організація захисту прав споживачів фінансових послуг <http://vseukrayinska-gromadska-organizatsiya-zahistu-prav.uarom.net/>, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів (Держспоживінспекція України) <http://www.dsiu.gov.ua/content/polojennya.html>;
- професійні саморегулюючі організації учасників ринку (банківські асоціації, союзи);
- організації, що допомагають учасникам ринку в пошуку необхідного продукту та послуги на кращих для них умовах (рейтингові агентства, кредитні брокери);
- організації, що знижують ризики і оптимізують діяльність банків (бюро кредитних історій, колекторські агентства, фірми, що здійснюють технологічні новації і технічне обслуговування кредитних організацій, рейтингові агентства, страхові компанії);
- структури, що здійснюють інформаційне забезпечення учасників ринку (консалтингові та маркетингові компанії, рейтингові агентства, професійні періодичні видання, телевізійні канали);
- наукові та навчальні заклади, які надають наукове, методичне та кадрове забезпечення для банківських установ.

З метою аналізу функціональних та інституційних характеристик елементів банківської інфраструктури розглянемо кожен елемент.

Основною організацією, яка захищає найуразливіших учасників ринку в Україні є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (Указ Президента України від 10 вересня 1998 року № 996/98). Фонд наділений повноваженнями виплачувати вкладникам відшкодування по вкладах при настанні страхового випадку, вести реєстр банків — учасників системи страхування вкладів, контролювати формування фонду страхування вкладів, управляти коштами фонду страхування. З 21 вересня 2012 року функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб і діяльність Фонду гарантування вкладів фізичних осіб регулюється Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [1].

З метою захисту та просування своїх інтересів банки створили такі елементи інфраструктури, як банківські союзи і асоціації. Найзначимішими на сьогодні є Асоціація українських банків, Асоціація «Український Кредитно-Банківський Союз» і Національна асоціація банків України. В умовах нерозвиненої нормативно-правової бази асоціації захищають інтереси передусім малих і середніх, регіональних банків, виходять з пропозиціями про внесення змін до законодавства, організовують обговорення найбільш злободенних питань розвитку кредитного ринку, здійснюють координацію зусиль учасників цих об'єднань. Однак, основну роль у розробці нормативно-правового забезпечення банківської діяльності в Україні відіграє Національний банк України (НБУ).

Як було зазначено, організаціями, що допомагають потенційним учасникам ринку в пошуку необхідного продукту та послуги на кращих для них умовах виступають рейтингові агентства та кредитні брокери.

Рейтингові агентства оцінюють загальну кредитоспроможність суб'єктів ринку (кредитні організації, промислові підприємства, регіональні і муніципальні адміністрації), а також якість окремих зобов'язань. В Україні працюють 9 агентств, рейтингові оцінки яких офіційно визнаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. До них відносяться 6 українських компаній, включених до реєстру уповноважених рейтингових агентств Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку — це «Кредит-Рейтинг», «IBI-Rating», «Українське кредитно-рейтингове агентство», «Експерт-Рейтинг», «Рюрик», «Стандарт-Рейтинг», а також 3 міжнародні агентства: Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's [2]. Кредитний рейтинг є необхідною умовою для отримання об'єктивної оцінки інвестора і ухвалення рішення про укладенні договору синдикуваного кредитування, здійснення облігаційних позик, продажу або застави пакетів акцій. Інвестори не лише

враховують кредитні рейтинги у момент прийняття рішень, але і відстежують їх зміни впродовж усього терміну обертання інструментів. Цікавим є те, що послугами рейтингових агентств користуються і самі банки (в зв'язку з чим знижуються витрати на дослідження кредитних ризиків). Незважаючи на це, сьогодні в умовах високих ризиків, важливою проблемою інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єктів банківської діяльності в Україні є організація на якісно новому рівні рейтингових послуг (криза показала низьку якість рейтингів, не пропрацьованість порядку офіційного визнання якості методик при присвоєнні рейтингів, відсутність законодавства, яке б регулювало діяльність рейтингових агентств, їх права, обов'язки). Актуальність вирішення даної проблеми зростає в мовах впровадження в банківську практику вимог Базельського комітету по удосконаленню моделі оцінки кредитного ризику і достатності власного капіталу банків. У той же час одним з основних постачальників статистичної та аналітичної інформації на ринок є НБУ, який має найбільшу базу даних, однак остання в основному використовується для реалізації функцій регулювання грошового обороту та нагляду за банками.

Кредитний брокер — це спеціалізована компанія, яка надає допомогу клієнтові в отриманні кредиту, його обслуговуванні, а при необхідності — в реструктуризації і погашенні кредиту. Сьогодні значення діяльності брокерських фірм росте передусім на ринку іпотечного кредитування. Це пов'язано з тим, що процедура надання іпотечного кредиту досить складна, припускає значні суми і терміни кредитування. Процедура отримання іпотечного кредиту вимагає підготовки великої кількості документів, що підтверджують оформлення угод з придбання нерухомості, її страхування, оформлення запоруки. Рекомендації по вибору кредитної організації, підготовка необхідної документації є функціями кредитного брокера. У більшості випадків кредитний брокер забезпечує повний супровід угоди.

З метою підвищення професійного рівня брокерів здійснюється підготовка їх співробітників на базі вищих навчальних закладів країни. Співробітники кредитних брокерських фірм, що пройшли спеціальну підготовку, отримують сертифікати, що підтверджують їх право на професійну діяльність. У перспективі співпраця з кредитними брокерами буде зручна і вигідна як для позичальників, так і для кредитних організацій. У першому випадку економиться час клієнта, розробляється продукт виходячи їх конкретних фінансових умов потенційного позичальника. У другому випадку кредитні організації, працюючи з професійними учасниками ринку, зможуть економити на витратах, перевіряючи кредитоспроможність позичальника, правильність оформлення стандартних документів.

Організаціями, що знижують ризики і оптимізують діяльність банківських установ виступають: рейтингові агентства, бюро кредитних історій, колекторські агентства, фірми, що здійснюють технологічні новації і технічне обслуговування.

Очевидно, що серед різних інформаційних потоків виділяється інформація, необхідна банкам для здійснення операцій пов'язаних з високою мірою ризику. Характеризуючи цей сегмент банківської інфраструктури, відразу слід зазначити, що найбільш проблемною зоною є інформаційне забезпечення операцій по кредитуванню. Кредитні ризики є основним джерелом банківських збитків. Так, за даними Національного банку України, Адже, за даними НБУ на 01.03.2013 обсяг простроченої заборгованості за кредитами становить 75,6 млрд грн. Банками сформовано 147,7 млрд грн (або 12,6% кредитного портфелю) резервів на відшкодування можливих втрат під кредитні операції» [3]. Використання цього резерву пов'язано зі збільшенням витрат комерційного банку і як наслідок скороченням банківського прибутку. Очевидно, що саме величина кредитного ризику примушує активно шукати шляхи захисту комерційного банку від недобросовісних позичальників. Логічним вирішенням цієї проблеми є робота з одного боку інституту кредитних історій, який дозволяє оцінити кредитну репутацію банківського позичальника, а з іншого боку — інформаційно-рейтингових агентств, що акумулюють різну інформацію про положення і діяльність позичальника і привласнюють їм той або той рейтинг кредитоспроможності.

Після прийняття Закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій» від 23 червня 2005 р. за № 2704-IV на ринку почали активно працювати бюро кредитних історій [4]. З ухваленням закону були визначені зміст кредитних історій, права і обов'язки бюро кредитних історій, порядок їх ліквідації або реорганізації; основні принципи державного контролю і нагляду за діяльністю бюро, основи ведення каталогу. Бюро зіставляють отримані від комерційних банків відомості про позичальника з інформацією з інших джерел (суди, державні реєстраційні і податкові органи і так далі) і формують дос'є на кожного позичальника. Бюро кредитних історій зобов'язане мати ліцензію на здійснення діяльності по технічному захисту конфіденційної інформації. Регулятором діяльності кредитних бюро є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Діяльність бюро кредитних історій пов'язана з наданням послуг за поданням кредитних звітів, складанням на основі власних методик оцінних (скорингових) індивідуальних рейтингів позичальників і наданням їх зацікавленим кредитним організаціям. Кредитні бюро покликані понизити кредитні ризики банків, скоротити їх час і витрати на оцінку кредитоспроможності клієнта, а позичальникам — скоротити час на отримання кредиту і понизити його вартість. На початок 2013 р. в Україні було зареєстровано 7 бюро кредитних історій: ПАТ «Перше всеукраїнське бюро кредитних історій», ПАТ «Міжнародне бюро кредитних історій», ТОВ «Українське бюро кредитних історій», ТОВ «Бюро кредитних історій «РУССКИЙ СТАНДАРТ», ТОВ «Незалежне бюро кредитних історій», ТОВ «Бюро кредитних історій «Українське кредитне бюро», ПАТ «Бюро кредитних історій «Фенікс» [5]. Нині бюро кредитних історій знаходяться у стадії формування бази даних, напрацювання методик аналізу кредитних історій і складання скорингових оцінок позичальників. Надалі дані і напрацювання кредитних бюро будуть значно більш затребувані комерційними банками. По-перше, бюро кредитних історій забезпечують кращу інформованість банків про потенційних позичальників і дозволяють точніше прогнозувати зворотність позик, що зменшує ризик виникнення проблеми негативного відбору. Акумуляуючи інформацію, отриману від багатьох кредиторів впродовж декількох років, бюро кредитних історій мають базу даних для формування широкого інформаційного поля і побудови статистичних моделей оцінки ризику кредитування. По-друге, знижується вартість пошуку інформації про клієнтів. Це сприяє вирівнюванню інформаційного поля усередині кредитного ринку і примушує кредиторів установлювати конкурентні ціни па свої ресурси. По-третє, діяльність бюро кредитних історій дисциплінує позичальників із-за реальної загрози нанесення істотного збитку їх репутації в очах потенційних кредиторів. Подальша співпраця між банками і кредитними бюро дозволить значно спростити процедуру отримання кредиту за рахунок більш оперативного ухвалення рішення по кредитній заявці і зменшення кількості документів, що подаються потенційним позичальником. Крім того, наявність достатніх відомостей про позичальника у базі кредитних бюро сприятиме скороченню витрат банку, пов'язаних з аналізом його кредитоспроможності. У перспективі позичальники мають право чекати від банків зниження ставок за кредитами: при зниженні кредитного ризику банку немає необхідності закладати в рівень відсотка ризик неповернення позикових коштів. Передбачається, що, коли кредитні бюро запрацюють в повну силу, комерційному банку буде достатньо зробити запит у кредитне бюро і отримати від нього інформацію в електронному вигляді в режимі он-лайн. Причому інформація ця може бути видана вже в обробленому виді — кредитне бюро оцінить платоспроможність позичальника у балах. Ґрунтуючись на оцінці, отриманій від кредитного бюро, банк приймає подальше рішення про розвиток кредитних стосунків з клієнтом. Однак, незважаючи на такі позитивні сторони діяльності кредитних бюро, можна виділити основні недоліки діяльності останніх в Україні: відсутність єдиної бази даних кредитних історій в результаті відокремленості в роботі кредитних бюро, недовіра позичальників банку, які відмовляються від передачі інформації про себе до бюро кредитних історій. Виходом з такої ситуації могло стати ство-

рення на базі НБУ централізованої бази даних звітності клієнтів на умовах доступу до неї банків та інших кредитних організацій.

Перші професійні колекторські компанії з'явилися на ринку України в 2006—2007 рр. Переважна більшість з них були створені на базі структурних підрозділів, які займалися роботою повернення проблемних боргів банків з іноземним капіталом. Треба зазначити, що колекторна діяльність включає послуги, пов'язані з поверненням боргів або купівлею боргів юридичних і фізичних осіб. Діяльність по поверненню боргів здійснюється колекторним агентством на підставі договору переуступання боргу, надання послуг, виконання функцій агента. Припускає досудові дії з повернення боргу (збір інформації про боржників, що ховаються, і про їх майнове положення, нагадування боржникам про існуючі заборгованості, попередження про наслідки невиконання боргових зобов'язань), участь від імені банку в судовому та виконавчому провадженні, контроль за погашенням боргових зобов'язань. Купівля боргів фізичних і юридичних осіб (купівля прав вимоги за боргами) здійснюється колекторним агентством на підставі договору поступки права вимоги до боржника після оцінки кредитного портфеля і узгодження вартості послуг. Як правило, колекторські агентства спеціалізуються або на наданні послуг з повернення споживчих кредитів, або на наданні послуг з погашення простроченої заборгованості корпоративних клієнтів. У першому випадку найбільш значимими є юридична сторона справи, знання психології різних типів клієнтів, у другому випадку — уміння оперативно розібратися у бухгалтерії клієнта і прийняти вірні рішення. В Україні, за різними оцінками, працює від 100 до 200 таких компаній. Значний розкид даних пояснюється тим, що чимало їх працює на нелегальній або напівлегальній основі, що свідчить про неврегульованість даного інституту банківської інфраструктури [6].

Що стосується розвитку банківського страхування, то тут, на наш погляд, спостерігається недостатній розвиток банківської інфраструктури. Попри те, що об'єм страхового бізнесу рік від року зростає, не можна сказати, що активно розвивається і банківське кредитування. Річ у тому, що на цьому ринку є певна специфіка, пов'язана зі значним обсягом «нестандартних» ризиків, характерних саме, — і тільки — для банків. Якщо стандартні види страхування, такі як страхування будівель і устаткування, а також добровільне медичне страхування співробітників, є цілком ринковими і конкурентними, то із страхуванням відповідальності і з комплексним страхуванням банку (що включає ризики шахрайства співробітників і ризики втрати інформації) все йде складніше. Проте на страховому ринку України активно розвивається страхування ризиків, що виникають при проведенні кредитних операцій. Страхуванню підлягають: заставне майно при кредитуванні юридичних осіб, предмети лізингу, а також життя і майно позичальника при іпотечному кредитуванні і споживчому кредитуванні фізичних осіб. В той же час, як вважає Дробязко А., страхування кредитних ризиків з інших напрямів кредитування поки ще не набуло належного розвитку [7, с. 17]. Хоча тут основною проблемою є наявність банківської акредитації для страхової компанії.

Сьогодні домінантою банківської інфраструктури є технологічна складова банків. Як показує практика, з кожним роком досить стрімко проходять зміни як у розвитку суспільства, так і в інформаційно-технологічній сфері. А це, водночас, істотно впливає на розвиток новітніх технологій у банківській системі та на їх основі — забезпечення конкурентоздатності кожної банківської установи і забезпечення високого рівня обслуговування своїх клієнтів і надання їм широкого спектра послуг, а також підвищення безпеки банківського бізнесу [8, с. 11—12]. До організації інформаційно-технологічного забезпечення банківської діяльності пред'являється ряд вимог (ініціатором цих вимог виступає не тільки ринок, але й НБУ). Найважливішими з них є: забезпечення для багатьох користувачів роботи з даними в режимі реального часу, надання для обміну інформацією можливості експорту (імпорту) даних у різних форматах, безпека зберігання і передачі банківської інформації, збереження цілісності інформації при відмові апаратури.

З розширенням застосування інтернет-банкінгу, мобільного банкінгу, WAP-банкінгу загострилася проблема забезпечення безпеки зберігання і передачі інфор-

мації. Процес модернізації банківської діяльності останніми роками пов'язаний з впровадженням у кредитних організаціях банківських автоматизованих систем і технологій дистанційного банківського обслуговування. Це дозволяє істотно розширити клієнтську базу кредитних організацій і пропозицію банківських послуг. Недостатні потужності технічної бази банків у сучасний період дещо стримують розвиток нових послуг, пов'язаних з кредитними картками і електронними платежами. Для використання переваг інформаційних технологій ринок вимагає підвищення операційної сумісності платіжної інфраструктури (процесінгових центрів, банкоматів, терміналів) і централізації клірингових, розрахункових послуг на основі створення єдиних правил і стандартів. Впровадження нових технологій і нових банківських продуктів дозволяє кредитним організаціям істотно підвищити швидкість і якість проведення банківських операцій, спрощує здійснення розрахунків для населення, створює умови для просування банківських продуктів і послуг у віддалені регіони з низьким рівнем розвитку банківського обслуговування, а також на території, де відсутні кредитні організації, їх філії або внутрішні структурні підрозділи. Проблема впровадження таких технологій у банківську діяльність досить часто впирається у можливість фінансування таких витрат банками.

Наступним елементом банківської інфраструктури є науково-методичне та кадрове забезпечення банківської діяльності. Тут слід зазначити, що банківська інфраструктура в законодавчій і методологічній частині істотно перевершує інші галузі економіки. Між тим, основним постачальником нормативної і методологічної інформації для комерційних банків являється Національний банк України, а це явно не достатньо. Банківська галузь за витратами на наукові дослідження є однією з найменш наукомістких. Основні інноваційні витрати складає розробка нового програмного забезпечення, інші напрями банківської діяльності залишаються відірваними від науки. Потребу в кваліфікованих кадрах для банків заповнюють різні як державні, та і недержавні освітні установи і консалтингові фірми, що здійснюють підготовку та перепідготовку банківських кадрів у рамках основної та додаткової професійної освіти у вигляді семінарів і тренінгів. Досить поширеним методом підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів стало створення на базі банків власних освітніх «університетів». І хоча це ще додаткова витратна частина для банків, це свідчить про недостатню або відсутню кваліфіковану підготовку вузькоспеціалізованих кадрів, яку здійснюють класичні учбові заклади. Досить сильні позиції в кадровому забезпеченні банківської діяльності має НБУ, який проводить науково-практичні і повчальні семінари для банківських працівників, має у своїй структурі вищі навчальні заклади з підготовки банківських кадрів. Отже, при розвиненій інституційно кадровій інфраструктурі банківського бізнесу, спостерігається її функціональна нерозвиненість у силу відсутності вузьких фахівців високої кваліфікації і відсутності інститутів, покликаних таких фахівців готувати.

Висновки. Вважається, що банківська інфраструктура за ступенем відповідності розвитку банківського сектору може характеризуватись як перспективна, адекватна та запізнiла [9, с. 323]. Можна сказати, що інфраструктура банківського бізнесу в Україні розвинена неоднорідно. Одні елементи банківської інфраструктури є досить розвиненими (виробничо-технічне забезпечення), а інші знаходяться в зачатковому стані (інформаційно-аналітичне забезпечення). Крім того, на наш погляд, інституційно банківська інфраструктура є розвиненішою, ніж функціонально. Кількість підприємств і організацій, які обслуговують комерційні банки значна, проте якість їх обслуговування досить часто не відповідає вимогам комерційних банків. У той же час, як впливає з проведеного нами дослідження, такий інститут, як Національний банк України, займає центральне місце у банківській інфраструктурі. Він виконує роль банківського аудитора, маркетингового агентства, кредитного бюро, головного статистичного органу, основного постачальника методичної і нормативної документації, а через власну систему банківських шкіл і навчальних семінарів є постачальником банківських кадрів. Отже, кризовий стан банківського сектору України є підтвердженням того, що банківська інфраструктура не тільки недостатньо розвинена, але й носить характер запізнiлості, а тому недостатньо ефективна.

Література

1. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України № 5411-VI від 02.10.2012. — [Електронний ресурс] // Сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
2. В Україні працюють 9 агентств, рейтинговим оцінкам яких можна довіряти — [Електронний ресурс] // Регіональний інформаційний ресурс економічного спрямування «Економіка Сьогодення». — Режим доступу: <http://www.siogodennya.org.ua/?p=13135>.
3. УКБС: Податкова блокує очищення банків від «токсичних активів» — [Електронний ресурс] // Сайт Finance.ua — Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/04/07/299805>.
4. Про організацію формування та обігу кредитних історій: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2704-IV. — [Електронний ресурс] // Сайт Верховної ради України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>.
5. Єдиний реєстр бюро кредитних історій станом на 01.11.2012 — [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг — Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/drlpd/BKI_07.11.pdf.
6. Хоменко Я. С. Історичні особливості формування колекторської діяльності — [Електронний ресурс] // Сайт електронного наукового видання «Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи Національного банку України». — Режим доступу: <http://www.bulletin.uabs.edu.ua/store/jur/2012/809be3ca648aa6214a54d7764189528a.pdf>.
7. Дробязко А. Інфраструктура банківського сектору: питання визначення, структуризації та розвитку / А. Дробязко // Вісник Національного банку України. — 2012. — № 7. — С. 14—17.
8. Скиннер К. Будущее банкинга : мировые тенденции и новые технологии в отрасли / Крис Скиннер : пер. с англ. Е. И. Недбальская / науч. ред. Н. А. Головкин. — Мн.: Изд-во «Гревцов Паблшер», 2009. — 400 с.
9. Банковская система в современной экономике: учебное пособие / под. ред. проф. О. И. Лаврушина. — М.: КНОРУС, 2011. — 360 с.

Стаття надійшла до редакції 15 травня 2013 р.

УДК 336.77.067.32

Мякишевська О. М.,
старший викладач кафедри банківських інвестицій
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ КОМЕРЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ ПРИ ІПОТЕЧНОМУ КРЕДИТУВАННІ

У статті розглядається необхідність оцінки комерційної нерухомості, як предмету іпотеки, за для визначення її вартості при іпотечному кредитуванні, процедура та етапи проведення оцінки комерційної нерухомості, а також порядок взаємодії банку та оцінювача у процесі визначення заставної вартості комерційної нерухомості.

В статье рассматривается необходимость оценки коммерческой недвижимости, как предмета ипотеки, для определения стоимости коммерческой недвижимости при ипотечном кредитовании, процедура и этапы проведения оценки коммерческой недвижимости, а также порядок взаимодействия банка и оценщика в процессе определения залоговой стоимости коммерческой недвижимости.

The article deals with the need to assess the commercial real estate as a mortgage, especially determining the value of real estate in mortgage lending, the procedure and evaluation phases of commercial real estate, and also for the interaction of the bank and appraiser in the process of determining the collateral value of commercial real estate.

Ключові слова: споживча вартість, ринкова вартість, заставна вартість, комерційна нерухомість, іпотека, банк, оцінювач, стандарти оцінки майна.